

Rapport

Start Rutte IV: hebben Nederlanders er vertrouwen in?

I&O Research-peiling januari 2022 in opdracht van de NOS

Colofon

Peiling kabinet Rutte IV
I&O Research

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/002

Datum

januari 2022

Auteurs

Peter Kanne
Wietse van Engeland

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

	Weinig vertrouwen in Rutte IV _____	4
1	Vertrouwen in Rutte IV _____	8
1.1	Twee derde heeft weinig tot geen vertrouwen in Rutte IV _____	8
1.2	Waarom heeft men geen vertrouwen? _____	9
1.3	Tevredenheid met Rutte IV lager dan Rutte III bij aantreden _____	11
1.4	Vertrouwen in aanpak specifieke problemen _____	13
2	Samenstelling kabinet _____	14
2.1	Helpt positief over verdeling man/vrouw _____	14
3	Thema's _____	15
3.1	Belangrijkste thema's: woningmarkt, zorg en klimaat _____	15
3.2	Positief over aparte ministeries _____	16
4	Ministers kabinet Rutte IV _____	17
4.1	Bekendheid van ministers _____	17
4.2	Waardering ministers: hoge verwachtingen van nieuwkomers _____	18
4.3	Dijkgraaf en Kuipers populair van links tot rechts _____	19
5	Bestuurscultuur en vertegenwoordiging _____	20
5.1	Stellingen over vertegenwoordiging en bestuurscultuur in de tijd _____	20
5.2	Gaat dit kabinet het anders doen? _____	21
5.3	Opener bestuurscultuur? _____	21
5.4	Twee derde: Rutte IV moet laatste kabinet met Rutte als premier zijn _____	22
6	Onderzoeksverantwoording _____	23

Weinig vertrouwen in Rutte IV

Twee derde heeft weinig tot geen vertrouwen in Rutte IV

Het vertrouwen in het kabinet Rutte IV is niet erg groot. Drie op tien kiezers (29%) hebben er tamelijk (27%) tot heel veel (2%) vertrouwen in. Twee derde (65%) heeft niet zo veel tot geen vertrouwen (40% 'niet zo veel', 25% 'helemaal geen vertrouwen').

Alleen van de kiezers die in maart 2021 op de VVD stemden heeft een meerderheid (59%) vertrouwen. Bij de achterbannen van alle andere partijen zijn er meer kiezers die weinig tot geen vertrouwen hebben dan (tamelijk) veel. Ook kiezers van coalitiepartijen D66, CDA en CU zijn afwachtend tot sceptisch. Kiezers van de oppositiepartijen hebben in driekwart van de gevallen of (veel) meer geen tot weinig vertrouwen.

Waarom heeft men geen vertrouwen?

Er zijn grofweg twee redenen waarom men geen vertrouwen heeft in dit kabinet:

Eerst zien, dan geloven

De eerste is samen te vatten als "eerst zien, dan geloven". En de twijfel of dit kabinet het echt anders gaat doen, of er echt een ander bestuurscultuur komt en of problemen - zoals de toeslagenaffaire - echt voorkomen worden. Immers: Rutte IV heeft dezelfde samenstelling als Rutte III. Deze sceptische visie wordt vooral gegeven door kiezers van de coalitiepartijen of kiezers van GroenLinks, PvdA, PvdD, kiezer die onderdelen van het regeerakkoord best waarden, maar sterk betwijfelen of ze in praktijk gebracht gaan worden.

Inhoudelijk niet eens met de plannen

De tweede verzamelingen redenen komt voornamelijk van kiezers die verder weg staan van VVD, CDA, D66 en CU. Kiezers van PVV, FvD, BBB of SP. Ze zouden wezenlijk andere keuzes maken, bijvoorbeeld met betrekking tot klimaat, veiligheid, vluchtelingen, woningbouw, armoede. Etc.

Wie hebben er vooral weinig vertrouwen?

Relatief weinig vertrouwen in Rutte IV hebben:

- Kiezers van FvD, PVV, BBB, SP, JA 21, SGP, Denk, BIJ1, PvdA, GL, PvdD.
- Niet-gevaccineerden (4% wel, 94% niet, 3% weet niet)
- Mensen met een minimum (12% wel, 83% niet) en beneden modale inkomen (22% wel, 73% geen vertrouwen)
- Lager opgeleiden (wel: 24%, niet: 70%)
- Werklozen, arbeidsongeschikten (75% geen vertrouwen)
- Nederlanders met een migratieachtergrond (17% wel, 74% niet, 8% weet niet)
- Inwoners van het noorden van het land (22% wel, 70% niet, 8% weet niet).

We zien relatief weinig verschil naar leeftijd, sekse en stedelijkheid.

Tevredenheid met Rutte IV lager dan Rutte III bij aantreden

Over het kabinet Rutte IV is men nu minder tevreden dan men vier jaar geleden was over Rutte III: 34 procent is (heel) tevreden, 56 procent is (helemaal) niet tevreden en 9 procent weet het niet. Begin 2018 – enkel maanden na het aantreden van Rutte III – waren vooral de VVD- (79%) en CU-kiezers (80%) erg tevreden met het nieuwe kabinet. Van de CU-kiezers is nu 48 procent tevreden. Ook SGP-kiezers zijn nu beduidend ontevredener (van 61 naar 26%).

Weinig vertrouwen dat grote problemen worden opgelost.

Volgens kiezers zijn de woningmarkt (betaalbare woningen), de gezondheidszorg en het klimaat de onderwerpen die de nieuwe regering met voorrang moet aanpakken.

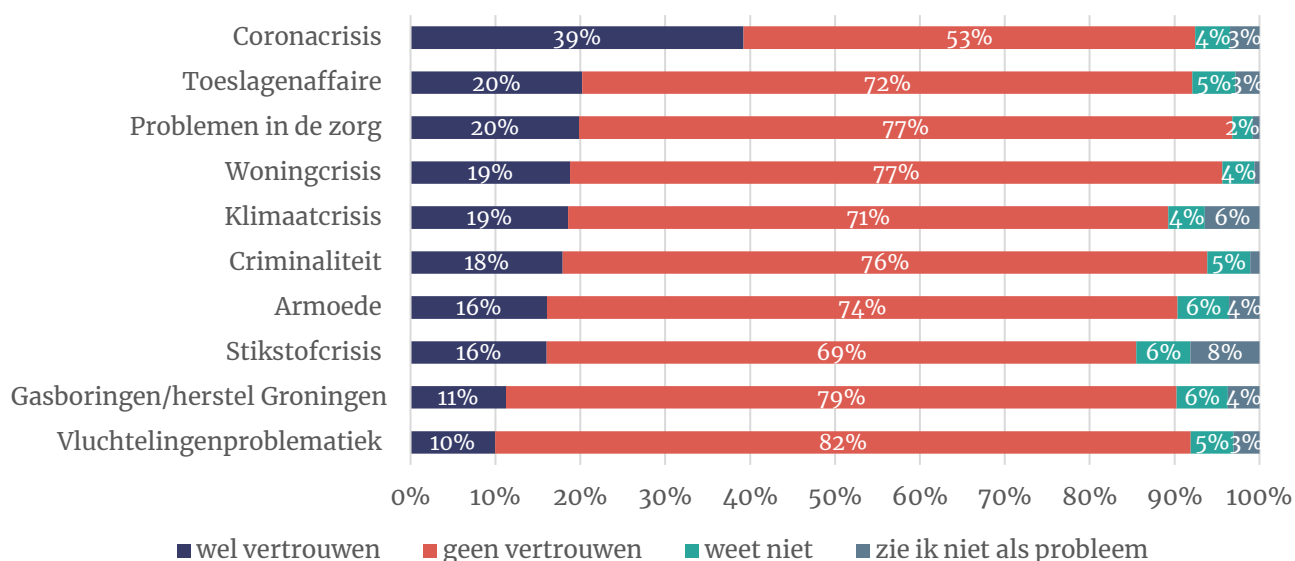
Kiezers zijn positief over het feit dat er een minister voor Volkshuisvesting (78% vindt dat goed), Klimaat & Energie (64%) en Armoedebestrijding (62%) komt.

Maar ze hebben weinig vertrouwen in de aanpak van deze specifieke problemen. Op geen enkel domein is er een meerderheid die daar vertrouwen in heeft.

Het meest vertrouwen heeft men er in dat de coronacrisis wordt opgelost, maar meer mensen denken van niet dan wel (39% wel, 53% niet).

Ook kiezers van de coalitiepartijen hebben hier weinig vertrouwen hebben. Van de VVD-kiezers heeft alleen een meerderheid er vertrouwen in dat dit kabinet de coronacrisis oplost.

In hoeverre heeft u er vertrouwen in dat het nieuwe kabinet de volgende problemen en crises oplost? Of, in zoverre dat mogelijk is voor een nationaal kabinet, 'effectief bestrijdt'?

Meeste kiezers denken niet dat dit kabinet het anders gaat doen

Een minderheid van alle kiezers (14%) denkt dat het nieuwe kabinet anders zal optreden dan het vorige kabinet. Met name kiezers die op de VVD hebben gestemd denken dat het nieuwe kabinet echt anders zal opereren dan het vorige kabinet, maar ook voor deze kiezers geldt dat een minderheid (28%) dit denkt.

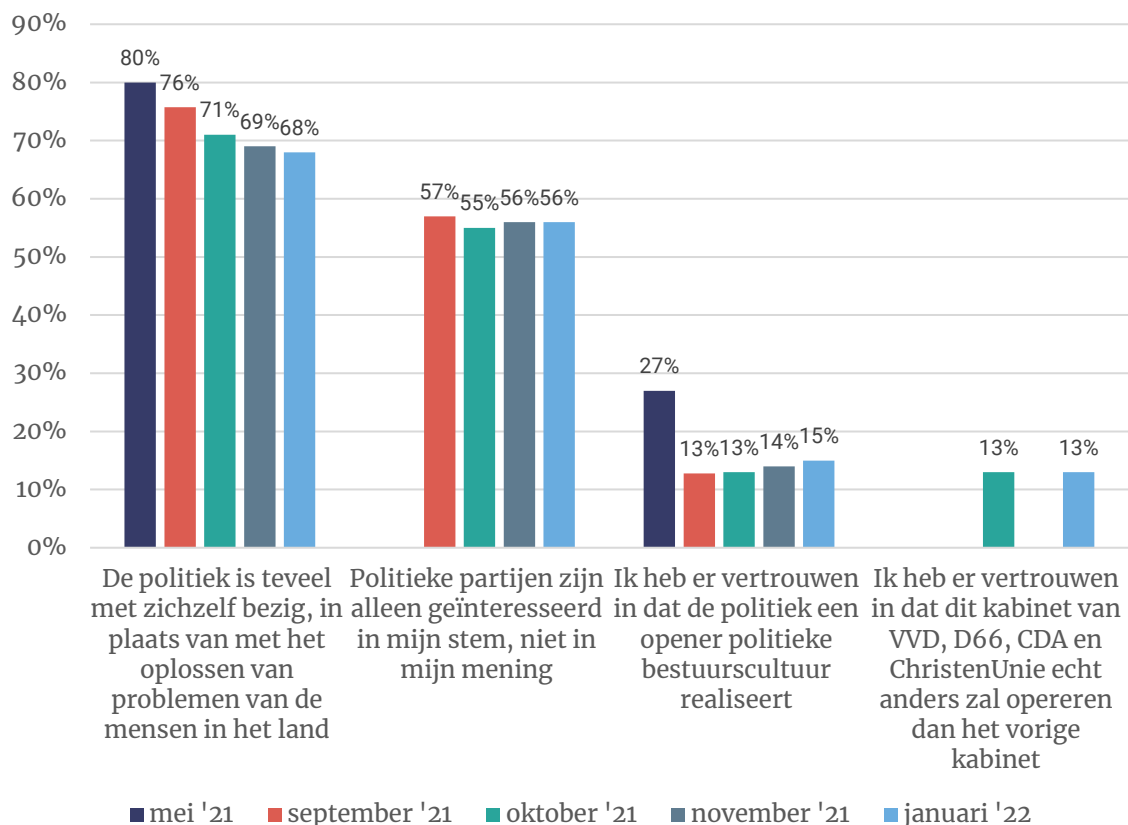

Opener bestuurscultuur?

Ook in het realiseren van een opener politieke bestuurscultuur heeft slechts een minderheid (14%) van de kiezers vertrouwen. Kiezers die op de VVD hebben gestemd hebben hier het vaakst (27%) vertrouwen in, gevolgd door kiezers die op het CDA (21%) en D66 (17%) stemden.

In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen? (% mee eens)

Twee derde: Rutte IV moet laatste kabinet met Rutte als premier zijn

Twee derde van de kiezers is het eens met de stelling: Dit moet het laatste kabinet zijn met Mark Rutte als premier. Alleen kiezers die in maart 2021 op de SGP of VVD stemden zijn het *niet* in meerderheid met de stelling eens. Maar ook onder kiezers die in maart op de VVD stemden is een groot aandeel, 29 procent, het eens met de stelling.

Hoge verwachtingen van nieuwe ministers

Van de nieuwe ministers valt op dat Ernst Kuipers (87%) en Robbert Dijkgraaf (65%) bij een groot deel van de kiezers bekend zijn. Het merendeel van de 'nieuwe' ministers is bij minder dan 10 procent van de kiezers bekend.

Dijkgraaf en Kuipers krijgen van kiezers elk ruim een zeven gemiddeld en zijn hiermee de hoogst gewaardeerde ministers. De ministers Adriaansens, Helder en van Gennip, die ook voor het eerst toetreden, krijgen van kiezers ook een ruime voldoende. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat deze ministers nog relatief onbekend zijn (minder dan 10% van de kiezers kent hen, wat ze zijn vooral bekend bij mensen uit de eigen achterban of aanpalende partijen en die zijn vaak positiever).

De waardering van kiezers voor Wopke Hoekstra, Sigrid Kaag en Mark Rutte is relatief laag. Gemiddeld krijgen zij elk een waardering lager dan een zes. Ook Kajsa Ollongren en Henk Staghouver scoren relatief laag.

Verdeling man/vrouw goed ontvangen; ministers met migratieachtergrond gemist

Over de samenstelling van het kabinet is men per saldo iets positiever dan vier jaar geleden. Over de verhouding man/vrouw oordeelt nu 48 procent nu positief, vier jaar geleden was dat nog 27 procent. Van de vrouwen is 53 procent positief, van de mannen 43 procent.

Het minst tevreden is men over de verhouding “Nederlanders met en zonder migratieachtergrond”: slechts 21 procent oordeelt positief (was 19%), 18 procent is negatief. Nederlanders met een migratieachtergrond oordelen nog kritischer: 12% positief, 42% neutraal en 33% negatief.

Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 7 tot maandagochtend 10 januari.

In totaal werkten 2.787 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek.

Het grootste deel van de steekproef (n=2.539) is afkomstig het I&O Research Panel, 248 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratie-achtergrond. In totaal werkten 265 Nederlanders met een niet-westerse migratie-achtergrond mee aan het onderzoek (gewogen: 293).

1 Vertrouwen in Rutte IV

1.1 Twee derde heeft weinig tot geen vertrouwen in Rutte IV

Het vertrouwen in het kabinet Rutte IV is niet erg groot. Drie op tien kiezers (29%) hebben er tamelijk (27%) tot heel veel (2%) vertrouwen in. Twee derde (65%) heeft niet zo veel tot geen vertrouwen (40% 'niet zo veel', 25% 'helemaal geen vertrouwen').

Alleen van de kiezers die in maart 2021 op de VVD stemden heeft een meerderheid (59%) vertrouwen. Bij de achterbannen van alle andere partijen zijn er meer kiezers die weinig tot geen vertrouwen hebben dan (tamelijk) veel. Ook kiezers van coalitiepartijen D66, CDA en CU zijn afwachtend tot sceptisch. Kiezers van de oppositiepartijen hebben in driekwart van de gevallen of (veel) meer geen tot weinig vertrouwen.

Tabel 1.1 Vertrouwen in kabinet Rutte IV

Hoeveel vertrouwen heeft u in het nieuwe kabinet-Rutte IV, van VVD, D66, CDA en ChristenUnie? Naar stemgedrag TK21.

	To-taal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	Pvd A	GL	FvD	Pvd D	CU	Volt	JA 21	SGP	Den k	BBB	BIJ1
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Ver-trouwen	29	59	41	4	40	6	14	15	3	11	38	24	10	19	23	6	7
Geen ver-trouwen	65	35	53	92	49	89	83	83	96	84	56	73	88	72	77	88	86
Weet ik niet	5	6	6	4	11	5	3	2	1	5	6	2	2	10		6	6
n=	2787	485	410	173	209	181	208	197	77	122	127	86	62	61	25	17	31

Bron: I&O Research, januari 2022

Wie hebben er vooral weinig vertrouwen?

Relatief weinig vertrouwen in Rutte IV hebben:

- Niet-gevaccineerden (4% wel, 94% niet, 3% weet niet)
- Mensen met een minimum (12% wel, 83% niet) en beneden modale inkomen (22% wel, 73% geen vertrouwen)
- Lager opgeleiden (wel: 24%, niet: 70%)
- Werklozen, arbeidsongeschikten (75% geen vertrouwen)
- Nederlanders met een migratieachtergrond (17% wel, 74% niet, 8% weet niet)
- Inwoners van het noorden van het land (22% wel, 70% niet, 8% weet niet).

Relatief weinig verschil naar leeftijd, sekse en stedelijkheid.

1.2 Waarom heeft men geen vertrouwen?

Er zijn grofweg twee redenen waarom men geen vertrouwen heeft in dit kabinet.

Eerst zien, dan geloven

De eerste is samen te vatten als eerst zien, dan geloven. En de twijfel of dit kabinet het echt anders gaat doen, of er echt een ander bestuurscultuur komt en of problemen – zoals de toeslagenaffaire – echt voorkomen worden. Immers: Rutte IV heeft dezelfde samenstelling als Rutte III. Deze sceptische visie wordt vooral gegeven door kiezers van de coalitiepartijen of kiezers van GroenLinks, PvdA, PvdD, kiezer die onderdelen van het regeerakkoord best waarden, maar sterk betwijfelen of ze in praktijk gebracht gaan worden.

Inhoudelijk niet eens met de plannen

De tweede verzamelingen redenen komt voornamelijk van kiezers die verder weg staan van VVD, CDA, D66 en CU. Kiezers van PVV, FvD, BBB of SP. Ze zouden wezenlijk andere keuzes maken, bijvoorbeeld met betrekking tot klimaat, veiligheid, vluchtelingen, woningbouw, armoede. Etc.

VVD-kiezer:

Ik ben van mening dat o.a. Mark Rutte zijn verantwoordelijkheid had moeten pakken en aftreden met het vallen het vorige kabinet. –Ik vind het regeerakkoord niet ambitieus en realistisch genoeg –Om vertrouwen terug te winnen zou ik graag meer rapportage willen zien/horen over daadwerkelijk bereikte zaken zoals bijv. reducties in CO₂-uitstoot

Ze beloven zoals gewoonlijk meer dan ze kunnen/willen waarmaken.

Andere politieke partijen wisten alles beter de afgelopen jaren. Nu komt een deel in het kabinet en geen enkel van deze partijen wil een van de moeilijke onderwerpen aanpakken.

Deelname D66 onder leiding van mevr. Kaag

Gaat niet van harte allemaal

D66-kiezers:

Concretere aanpak van de klimaat- en milieuproblemen

Dezelfde mensen weer aan de macht, veel gedoe, en slechte zorg voor mensen die het nodig hebben. Bijv. ook de slachtoffers van de kindertoeslagaffaire, schandalig hoe die mensen behandeld zijn en worden. En dat zijn niet de enige slachtoffers van slecht leiderschap, ook de woningnood is toe aan goede daden (bouw) en niet te vergeten het schandaal van de inwoners van de Groningse huizen die bijna instorten door de problemen met het gas. En dan hebben we het nog niet gehad over de milieukwestie.

Ik ben van mening dat o.a. Mark Rutte zijn verantwoordelijkheid had moeten pakken en aftreden met het vallen het vorige kabinet. –Ik vind het regeerakkoord niet ambitieus en realistisch genoeg –Om vertrouwen terug te winnen zou ik graag meer rapportage willen zien/horen over daadwerkelijk bereikte zaken zoals bijv. reducties in CO₂-uitstoot

De VVD is gewoon wederom de grootste, zij herkennen amper hun negatieve invloed. Hoe kunnen zij dan voor verbetering zorgen? Ook zij zouden vakmensen i.p.v. beroepspolitici aan moeten stellen als minister.

Had liever samenwerking gezien met D66, PvdA en GroenLinks

CDA-kiezers:

Dat ze weer met zijn allen achter Rutte aanhobbelen waar ik geen vertrouwen in heb

Ben niet zo tevreden met premier Rutte

CU-kiezers:

De afgelopen regeerperiode waarin te weinig leiderschap, visie en durf is getoond. maar reactief is omgegaan met de voorkomende situaties. Duidelijke lijn uitstippelen waarnaar gehandeld wordt of on-derbouwd van wordt afgeweken.

PVV-kiezers:

*Geen Sinterklaas spelen bij projecten, eerst goed onderzoek doen. Veel strengere straffen voor misdadigers. Vernielingen, schade aan derden verhalen bij ouders of anderen. Stengere straffen, optreden tegen geweld, bedreigingen. Ambtenaren privileges ontbinden, gelijk met andere werknemers. Dus geen wachtregeling bij ontslag. Niet sporten onder werktijd enz. enz. Vliegtuigmaatschappijen belasting laten betalen over brandstof. Eigen cultuur hooghouden. Pensioenen normaal op 65 jaar laten ingaan. Een lange termijn aanpak voor de coronacrisis te maken
Dezelfde partijen aan de macht welke er vorige keer een rotzooi van hebben gemaakt
De corona maatregelen allemaal opheffen en stoppen met vaccinaties*

PvdA-kiezer

De combinatie van dit kabinet. Daarnaast vraag ik me af of een kabinet wat zo lang heeft gedaan om tot overeenstemming te komen dit ook daadwerkelijk kan.

GL-kiezers:

Dat ze zijn afgetreden door de toeslagenaffaire en er nu weer staan. Ze zouden Rutte moeten boycotten of een andere samenstelling moeten hebben geregeld.

Ik ben van mening dat o.a. Mark Rutte zijn verantwoordelijkheid had moeten pakken en aftreden met het vallen het vorige kabinet. -Ik vind het regeerakkoord niet ambitieus en realistisch genoeg. -Om vertrouwen terug te winnen zou ik graag meer rapportage willen zien/horen over daadwerkelijk bereikte zaken zoals bijv. reducties in CO2-uitstoot

SP-kiezers:

Bijna zelfde klik als de afgelopen jaren waarin ze weinig positiefs maar veel afbraak en ellende hebben gebracht. Zitten er om de macht, niet voor de mens

Dit kabinet treedt gewoon weer aan terwijl ze een jaar geleden nog aftraden. Wie houdt wie voor de gek? Ik ben doodsbang voor welke milieumaatregelen ze weer gaan verzinnen. Tot op heden waren dat nou niet bepaald de meest duurzame. Een kabinet met Rutte en Kaag en Ollongren zal nooit mijn vertrouwen krijgen.

PvdD-kiezers:

Er gaat niets veranderen, terwijl er heel veel zou moeten veranderen. We zitten met een klimaatcrisis, huizen crisis, toenemende kloof tussen arm en rijk. We zouden af moeten van het kapitalisme, maar met dit kabinet zal dat nooit gebeuren.

Eerst zien en dan geloven ofwel vertrouwen ging per paard en komt (eventueel) te voet

FvD-kiezer:

Dat zijn partijen die leugens in achterkamertjes beslissingen van Mark Rutte ondersteunen en mee doen. Over het integriteit en het voorbeeld geven gesproken. Rutte moet aftreden en alle bewindsleden (de ministers), die weer zijn in het kabinet, moeten aftreden. Nieuwe minister-president moet tijdens zijn kadentie geen lid van een partij zijn. Minister-president moet boven van alle partijen staan en naar belang van het land en niet van partij kijken.

JA21-kiezer

Goed klimaatbeleid met kernenergie en gas. Verder een streng migratiebeleid als in Denemarken.

BBB-kiezers:

Gasprobleem Groningers oplossen, Kernenergie (stabiele energie) in plaats van windmolens en zonneparken om eens mee te beginnen. Erkennen dat overbevolking deel van veel meer problemen is.

1.3 Tevredenheid met Rutte IV lager dan Rutte III bij aantreden

Het kabinet Rutte III werd eind oktober 2017 niet juichend ontvangen door de kiezers. Ruim een derde (38%) zei tevreden te zijn met Rutte III, bestaande uit VVD, CDA, D66 en ChristenUnie. Bijna de helft (48%) was daar ontevreden mee en 14% wist het (nog) niet. In februari was de tevredenheid wat toegenomen (45% tevreden).

Over het kabinet Rutte IV is men nu sceptischer: 34 procent is (heel) tevreden, 56 procent is (helemaal) niet tevreden en 9 procent weet het niet. Ten opzichte van december – toen men oordeelde over het demissionaire kabinet Rutte III – is er weinig veranderd.

Tabel 1.2 Tevreden met kabinet Rutte IV

Hoe tevreden of ontevreden bent u met het nieuwe kabinet-Rutte IV, van VVD, D66, CDA en ChristenUnie)? 2017/2021: 'Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met het huidige kabinet-Rutte III, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?'

	okt-17	febr-18	dec-21	jan-22
Zeer/tamelijk tevreden	38%	45%	34%	34%
Niet erg/ helemaal niet tevreden	48%	45%	61%	56%
Weet ik niet	14%	10%	5%	9%

Tabel 1.3 Tevreden met kabinet Rutte IV (naar stemgedrag TK2021)

Hoe tevreden of ontevreden bent u met het nieuwe kabinet-Rutte IV, van VVD, D66, CDA en ChristenUnie)? 2017/2021: 'Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met het huidige kabinet-Rutte III, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?' (Naar stemgedrag TK 2021).

	To-taal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	Pvd A	GL	FvD	Pvd D	CU	Volt	JA 21	SGP	Den k	BBB	BIJ1
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Tevreden	34	66	49	9	46	11	16	16	1	15	48	25	13	26	23	17	10
Niet tevreden	56	24	43	86	39	79	74	74	92	74	42	70	85	66	43	66	87
Weet ik niet	9	10	8	5	15	10	10	10	7	11	10	5	2	8	34	17	4
n=	2787	485	410	173	209	181	208	197	77	122	127	86	62	61	25	17	31

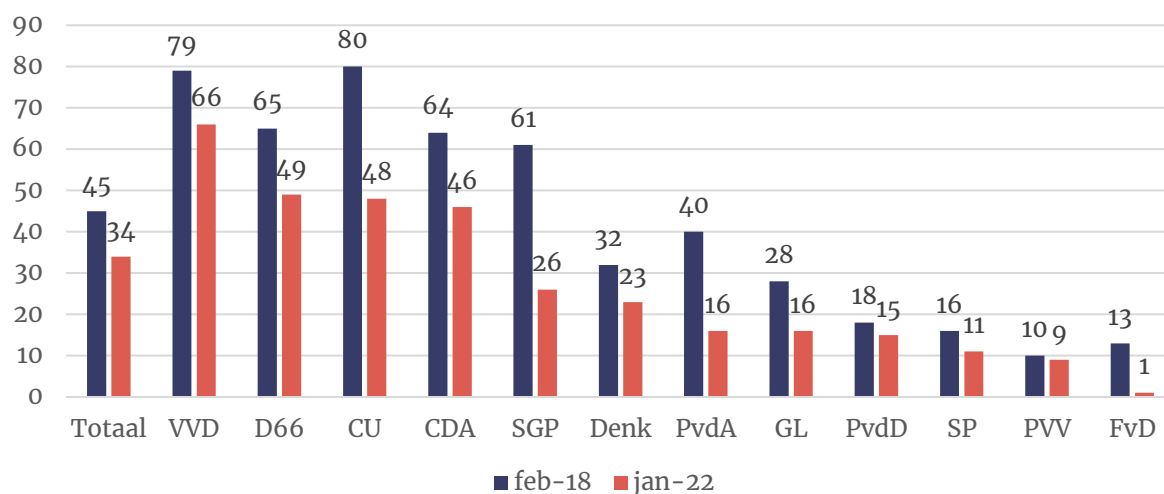
Kiezers CU minder positief dan vier jaar geleden

Begin 2018 – enkel maanden na het aantreden van Rutte III – waren vooral de VVD- (79%) en CU-kiezers (80%) erg tevreden met het nieuwe kabinet. Van de CU-kiezers is dat nu 48 procent. Ook SGP-kiezers zijn nu beduidend ontevredener (van 61 naar 26%).

Tabel 1.3 Tevreden met kabinet Rutte IV (naar stemgedrag TK2021)

Hoe tevreden of ontevreden bent u met het nieuwe kabinet-Rutte IV, van VVD, D66, CDA en ChristenUnie)? 2017/2021: 'Hoe tevreden of ontevreden bent u in het algemeen met het huidige kabinet -Rutte III, van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie?' (Naar stemgedrag TK 2021). Februari 2018/Januari 2022

Bron: I&O Research, januari 2022/ februari 2018

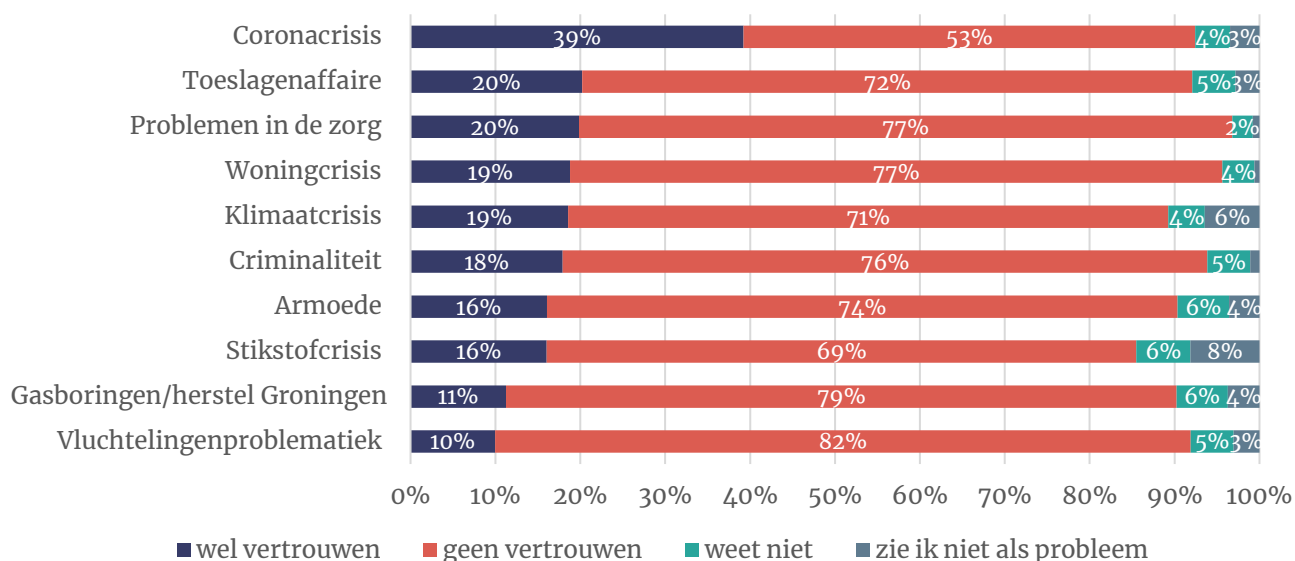
1.4 Vertrouwen in aanpak specifieke problemen

We vroegen de kiezers in hoeverre zij vertrouwen hebben in de aanpak van specifieke problemen – kijkend naar de grote problemen die dit kabinet wil (of zou moeten) aanpakken worden opgelost (of ‘effectief bestreden’). Op geen enkel domein is er een meerderheid die daar vertrouwen in heeft.

Het meest vertrouwen heeft men er in dat de coronacrisis wordt opgelost, maar meer mensen denken van niet dan wel (39% wel, 53% niet).

Opvallend is dat ook kiezers van de coalitiepartijen weinig vertrouwen hebben. Van de VVD-kiezers heeft alleen een meerderheid er vertrouwen in dat dit de coronacrisis oplost.

Figuur 1.1 - In hoeverre heeft u er vertrouwen in dat het nieuwe kabinet de volgende problemen en crises oplost? Of, in zoverre dat mogelijk is voor een nationaal kabinet, 'effectief bestrijdt'? Als u dit niet als een crisis of probleem ziet, kunt u dat ook aangeven.

Aandeel (%) 'vertrouwen' naar stemgedrag TK21

	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	Pvd A	GL	FvD	Pvd D	CU	Volt	JA 21	SGP	Den k	BBB	BIJ1
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Coronacrisis	39	59	49	16	49	30	40	38	4	22	42	37	34	26	23	29	16
Toeslagaffaire	20	32	27	10	25	8	10	16	2	13	26	21	15	20	23	7	14
Zorg	20	33	29	6	28	7	10	16	5	9	22	19	8	14	23	17	3
Woningcrisis	19	29	23	6	28	10	13	15	8	10	23	19	9	32	23	6	3
Klimaatcrisis	19	29	28	8	26	7	13	14	5	8	22	23	4	10	23	7	12
Criminaliteit	18	26	21	9	21	11	18	20	7	13	16	17	6	15	23	17	23
Stikstof-crisis	16	22	25	6	19	7	9	14	5	8	27	25	3	11	57		12
Armoede	16	22	23	6	21	5	9	13	8	9	27	14	8	21	23	24	3
Gas.	11	18	15	7	9	2	7	14	5	4	16	12	6	12	23	17	3
Vluchtelingen	10	16	14	3	11	4	4	9	4	6	11	12	5	20	23	10	3

2 Samenstelling kabinet

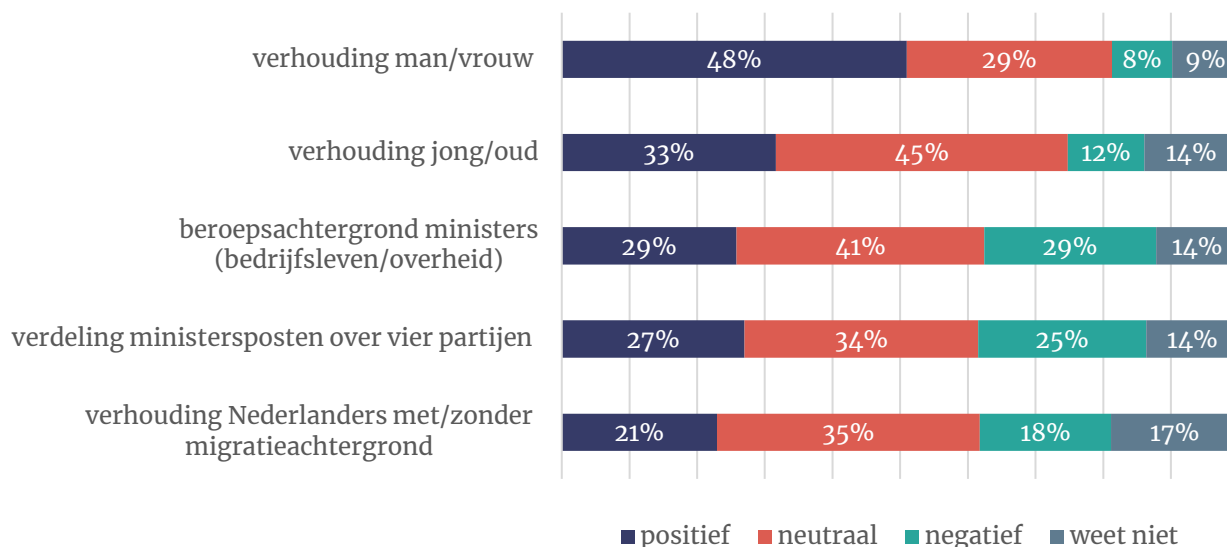
2.1 Helft positief over verdeling man/vrouw

Over de samenstelling van het kabinet is men per saldo iets positiever dan vier jaar geleden. Over de verhouding man/vrouw oordeelt nu 48 procent nu positief, vier jaar geleden was dat nog 27 procent. Van de vrouwen is 53 procent positief, van de mannen 43 procent.

Een iets kleiner deel dan vier jaar geleden is nu positief over de verdeling naar leeftijd (van 37 naar 33%). Van alle kiezers is 12 procent hier negatief over, onder jongeren (tot 35 jaar) is dat 17 procent.

Het minst tevreden is men over de verhouding “Nederlanders met en zonder migratieachtergrond”: slechts 21 procent oordeelt positief (was 19%), 18 procent is negatief. Nederlanders met een migratieachtergrond oordelen nog kritischer: 12% positief, 42% neutraal en 33% negatief.

Figuur 2.1 - Hoe positief of negatief bent u over het nieuwe kabinet wat betreft...?

Tabel 2.1 (okt 2017)

Oordeel over aspecten samenstelling kabinet naar huidige partijvoorkeur (% (zeer) positief)

	Rutte III	Rutte IV
	okt. 2017	jan. 2022
de verhouding man/vrouw	27%	48%
de verhouding jong/oud	37%	33%
de beroepsachtergrond van ministers (de verhouding bedrijfsleven/overheid)	24%	29%
de verdeling van ministersposten over de vier partijen (VVD, D66, CDA, CU)	30%	27%
de verhouding Nederlanders met/zonder migratieachtergrond	19%	21%

Bron: I&O Research, 3 november 2017/ januari 2022

3 Thema's

3.1 Belangrijkste thema's: woningmarkt, zorg en klimaat

Tabel 3.1- Aan welke van onderstaande onderwerpen vindt u dat een nieuwe regering met voorrang aandacht moet besteden? Naar stemgedrag TK21

	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD	PvdD	CU	Volp	JA21	SGP	DENK	BBB	BIJ1
Woningmarkt	52	49	56	44	54	63	59	55	45	46	57	60	45	51	77	50	71
Gezondheidszorg	45	45	45	45	49	52	41	33	54	36	44	23	29	52	34	30	44
Klimaat	28	18	54	4	15	23	36	69	1	55	36	60	6	14	0	7	61
Aanpak coronacrisis	22	26	24	22	33	14	23	20	13	15	17	21	14	17	0	0	25
Sociale voorzieningen/armoede)	19	10	14	18	17	48	36	31	14	21	26	12	7	8	0	24	35
Onderwijs	18	17	26	9	23	10	18	20	22	12	18	24	12	20	47	0	25
Tegen gaan criminaliteit	17	25	8	26	20	17	10	5	9	11	20	10	35	21	0	14	0
Normen en waarden	16	21	9	19	23	16	12	4	11	11	22	4	20	45	19	14	0
Immigratie en asiel	13	14	5	30	12	7	7	5	20	7	10	7	58	9	19	25	0
Economie	10	19	7	9	8	3	6	0	10	2	5	6	14	6	0	29	0
Dreiging terrorisme	7	12	4	12	8	5	5	1	3	2	6	1	5	4	0	16	0
Inspraak en democratie	6	2	4	10	3	4	6	3	31	1	4	6	11	10	0	10	4
Stikstof	5	4	8	1	4	3	7	16	0	17	3	9	0	0	0	0	3
Ethische zaken	5	4	6	5	2	3	4	1	2	2	11	8	7	19	0	4	9
Leefbaarheid in wijken	4	4	3	7	2	5	2	1	7	3	1	1	5	2	23	0	5
Overheidsfinanciën	4	4	2	4	6	2	3	2	8	3	4	3	3	8	0	13	0
Werkgelegenheid	4	5	1	11	5	5	2	2	10	1	2	1	2	0	0	10	3
Dierenwelzijn	4	2	3	4	1	3	3	6	5	40	1	3	0	0	0	5	4
EU	3	3	6	1	1	1	2	3	7	1	0	20	1	0	0	0	0
Relatie autochtonen en migranten	2	2	3	2	1	1	4	3	1	1	1	0	2	3	34	0	0
Verkeer en ov	2	2	1	3	3	3	0	0	1	0	1	2	5	1	0	5	3
Tegen gaan racisme	2	1	3	2	0	2	2	3	1	1	0	0	1	0	24	0	4
Kunst/cultuur	2	1	2	1	0	0	4	7	0	6	3	6	1	0	23	0	4
Anders	4	3	2	4	5	4	5	4	5	3	6	4	3	1	0	30	0
Weet niet	1	1	1	1	1	2	0	1	0	1	0	3	2	0	0	0	0
n=	2787	485	410	173	209	181	208	197	77	122	127	86	62	61	25	17	31

3.2 Positief over aparte ministeries

Er komt een aantal nieuwe ministersposten, namelijk:

- Een minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
- Een minister voor Klimaat en Energie
- Een minister voor Natuur en Stikstof
- Een minister voor Armoedebestrijding

Driekwart van de kiezers wist (dit weekend) dat er aparte ministers voor Volkshuisvesting en Klimaat komen, voor Natuur & Stikstof en Armoedebestrijding is dat ruim de helft.

Kiezers zijn vooral positief over het feit dat er een minister voor Volkshuisvesting komt (78% vindt dat goed), gevolgd door de ministers voor Klimaat & Energie (64%) en Armoedebestrijding (62%).

Tabel 3.2

	Mee bekend?	Goed dat er een aparte minister komt voor ...			
		mee eens	neutraal	oneens	weet niet
minister voor Volkshuisvesting	75%	78%	12%	5%	5%
minister voor Klimaat en Energie	74%	64%	17%	15%	4%
minister voor Natuur en Stikstof	56%	49%	22%	23%	7%
minister voor Armoedebestrijding	51%	62%	18%	15%	5%

4 Ministers kabinet Rutte IV

4.1 Bekendheid van ministers

De ministers van het nieuwe kabinet die ook aan het kabinet Rutte III deelnamen zijn, over het algemeen, bij een groot deel van de kiezers bekend. Van de nieuwe ministers valt op dat Ernst Kuipers (87%) en Robbert Dijkgraaf (65%) bij een groot deel van de kiezers bekend zijn. Het merendeel van de ‘nieuwe’ ministers is bij minder dan 10 procent van de kiezers bekend.

Tabel 4.1 – Bekendheid ministers

“Hieronder ziet u de namen van alle ministers. Welke daarvan kent u?” (in procenten, basis: n=2.787).

	Totaal
Mark Rutte	99%
Hugo de Jonge	98%
Sigrid Kaag	97%
Wopke Hoekstra	95%
Rob Jetten	90%
Ernst Kuipers	87%
Carola Schouten	81%
Kajsa Ollongren	80%
Robbert Dijkgraaf	65%
Dilan Yesilgöz	47%
Mark Harbers	35%
Hanke Bruins Slot	19%
Dennis Wiersma	16%
Franc Weerwind	12%
Karien van Gennip	9%
Christianne van der Wal	7%
Henk Staghouwer	7%
Conny Helder	5%
Micky Adriaansens	4%
Liesje Schreinemacher	3%
Geen van deze	1%

Bron: I&O Research januari 2022

4.2 Waardering ministers: hoge verwachtingen van nieuwkomers

De nieuwe ministers Dijkgraaf en Kuipers krijgen van kiezers elk ruim een zeven gemiddeld en zijn hiermee de door kiezers hoogst gewaardeerde ministers. De ministers Adriaansens, Helder en van Gennip, die ook voor het eerst toetreden, krijgen van kiezers ook een ruime voldoende. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat deze ministers nog relatief onbekend zijn (minder dan 10% van de kiezers kent hen, wat ze zijn vooral bekend bij mensen uit de eigen achterban of aanpalende partijen en die zijn vaak positiever).

De waardering van kiezers voor Wopke Hoekstra, Sigrid Kaag en Mark Rutte is relatief laag. Gemiddeld krijgen zij elk een waardering lager dan een zes. Ook Kajsa Ollongren en Henk Staghouter scoren relatief laag.

Tabel 4.2 - Waardering ministers

“Kunt u aangeven – met een cijfer van 1 tot 10 – hoe u deze minister waardeert?” (1 = heel slecht, 10 = heel goed)

Basis: kiezers die bekend zijn met de minister, (Nmin = 52; Nmax = 2.658)

	Waardering	Bekendheid
Robbert Dijkgraaf	7.2	65%
Ernst Kuipers	7.1	87%
Micky Adriaansens	6.7	4%
Conny Helder	6.5	5%
Karien van Gennip	6.5	9%
Franc Weerwind	6.5	12%
Hanke Bruins Slot	6.4	19%
Christianne van der Wal	6.3	7%
Liesje Schreinemacher	6.0	3%
Carola Schouten	6.0	81%
Dilan Yesilgöz	5.9	47%
Dennis Wiersma	5.9	16%
Mark Harbers	5.7	35%
Hugo de Jonge	5.7	98%
Rob Jetten	5.5	90%
Wopke Hoekstra	5.5	95%
Henk Staghouter	5.2	7%
Mark Rutte	5.1	99%
Sigrid Kaag	5.0	97%
Kajsa Ollongren	4.9	80%

Bron: I&O Research, januari 2022

Henk Staghouter niet erg geliefd in het noorden

De lage gemiddelde waardering van kiezers voor Henk Staghouter is opvallend, aangezien hij een ‘nieuwe’ minister is maar een lagere waardering krijgt dan andere ministers die voor de eerste keer tot een kabinet toetreden. Hiervoor was Henk Staghouter gedeputeerde in

Groningen. Zijn bekendheid in de noordelijke provincies is groot (28% van de kiezers van Groningen, Friesland en Drenthe kent hem, t.o.v. 5% bekendheid bij kiezers uit andere provincies) maar zijn waardering onder noordelijke kiezers is relatief laag (4.1, t.o.v. 6.1 gemiddeld van kiezers uit de rest van Nederland).

4.3 Dijkgraaf en Kuipers populair van links tot rechts

De ministers Dijkgraaf en Kuipers krijgen van vrijwel alle kiezersgroepen een hoge score. Kiezers die in maart 2021 op de PVV, FvD of SGP stemden zijn minder positief over deze ministers.

De waardering voor ministers die een grotere bekendheid genieten en deelnamen aan het vorige kabinet verschilt in grotere mate naar wat men bij de laatste verkiezingen stemde. Opvallend genoeg is de gemiddelde waardering voor Hugo de Jonge en Wopke Hoekstra net zo hoog van kiezers die op de VVD stemden als van kiezers die op het CDA stemden.

Tabel 4.3 - Waardering ministers

“Kunt u aangeven – met een cijfer van 1 tot 10 – hoe u deze minister waardeert?” (1 = heel slecht, 10 = heel goed)

Naar stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen 2021. Alleen de uitkomsten van ministers waarvoor voldoende waarnemingen zijn opgenomen. Basis: kiezers die bekend zijn met de minister (Nmin = 29)

	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD	PvdD	CU	Volt	JA21	SGP
Robbert Dijkgraaf	7.2	7.7	8.0	5.7	7.6	7.0	7.4	7.7	3.8	7.8	7.2	7.6	6.5	5.8
Ernst Kuipers	7.1	7.7	7.6	6.1	7.6	6.9	7.4	7.2	3.3	7.1	7.4	7.3	7.1	6.0
Carola Schouten	6.0	6.6	6.5	4.8	6.7	5.4	6.1	6.1	3.3	5.2	7.5	5.3	5.2	6.6
Dilan Yesilgöz	5.9	7.1	6.1	4.9	6.6	5.1	5.8	4.9	3.2	5.5	6.1	4.5	6.0	5.6
Mark Harbers	5.7	6.8	6.2	4.6	6.3	4.5	5.4	5.1	3.3	4.7	5.7	4.8	5.7	4.9
Hugo de Jonge	5.7	7.2	6.2	4.6	6.9	5.0	5.8	5.3	1.9	4.6	6.1	5.2	5.6	4.2
Rob Jetten	5.5	5.8	7.2	3.3	5.7	5.1	6.2	6.9	2.0	6.2	5.9	6.4	3.3	3.6
Wopke Hoekstra	5.5	6.8	5.6	4.8	6.9	4.5	4.8	4.3	2.8	4.3	5.9	4.5	5.6	5.7
Mark Rutte	5.1	7.6	5.3	3.6	5.9	3.6	4.2	4.0	1.9	3.9	5.5	4.1	4.3	4.9
Sigrid Kaag	5.0	5.5	7.3	2.5	5.3	4.3	5.9	6.4	1.4	5.4	5.2	6.1	2.8	2.7
Kajsa Ollongren	4.9	5.6	6.2	3.1	5.2	4.2	5.3	5.6	2.1	4.9	5.1	4.7	3.2	3.8

5 Bestuurscultuur en vertegenwoordiging

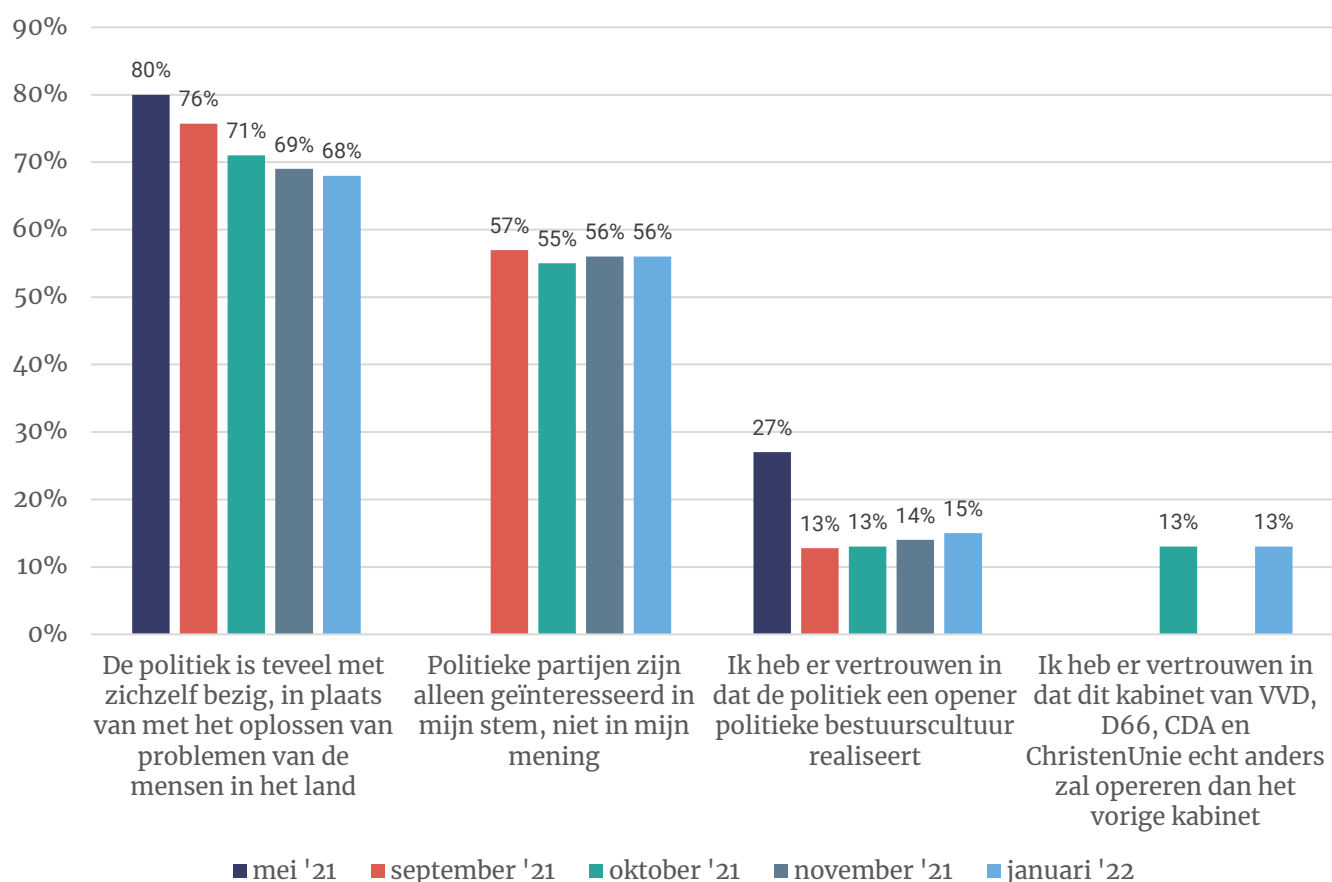
5.1 Stellingen over vertegenwoordiging en bestuurscultuur in de tijd

Een meerderheid van de kiezers (68%) vindt nog steeds dat de politiek te veel met zichzelf bezig is, in plaats van het oplossen van de problemen in het land. Dit aandeel is sinds mei vorig jaar wel aan het afnemen. Een klein deel van de kiezers heeft er vertrouwen in dat het nieuwe kabinet echt anders zal opereren dan het vorige kabinet. Ook het aandeel dat vertrouwen heeft in de komst van een opener politieke bestuurscultuur is klein.

Figuur 5.1 - In welke mate bent u het eens of oneens bent met de volgende stellingen?

In hoeverre bent u het eens of oneens met onderstaande stellingen?

“Helemaal mee eens” en “meer mee eens dan oneens” samengevoegd. Overige antwoordcategorieën waren: “deels mee eens, deels mee oneens”, “meer mee oneens dan eens”, “helemaal mee oneens” en “weet niet/geen mening”.

5.2 Gaat dit kabinet het anders doen?

Een minderheid van alle kiezers (14%) denkt dat het nieuwe kabinet anders zal optreden dan het vorige kabinet. Met name kiezers die op de VVD hebben gestemd denken dat het nieuwe kabinet echt anders zal opereren dan het vorige kabinet, maar ook voor deze kiezers geldt dat een minderheid (28%) dit denkt.

Tabel 5.1 - 'Ik heb er vertrouwen in dat dit kabinet van VVD, D66, CDA en ChristenUnie echt anders zal opereren dan het vorige kabinet.' Naar stemgedrag bij Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021.

	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD	PvdD	CU	Volt	JA21	SGP
Eens	14%	28%	17%	3%	19%	4%	7%	5%	1%	5%	19%	7%	4%	5%
Neutraal	21%	33%	28%	9%	28%	11%	18%	11%	7%	13%	28%	12%	13%	16%
Oneens	61%	32%	51%	84%	47%	82%	73%	81%	89%	72%	51%	77%	81%	74%
Weet niet	5%	7%	4%	4%	7%	3%	2%	2%	3%	10%	3%	4%	2%	5%

5.3 Opener bestuurscultuur?

Ook in het realiseren van een opener politieke bestuurscultuur heeft slechts een minderheid (14%) van de kiezers vertrouwen. Kiezers die op de VVD hebben gestemd hebben hier het vaakst (27%) vertrouwen in, gevolgd door kiezers die op het CDA (21%) en D66 (17%) stemden.

Tabel 5.2 - 'Ik heb er vertrouwen in dat de politiek een opener politieke bestuurscultuur realiseert.' Naar stemgedrag bij Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021.

	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD	PvdD	CU	Volt	JA21	SGP
Eens	14%	27%	17%	5%	21%	7%	6%	8%	3%	7%	14%	8%	4%	5%
Neutraal	24%	36%	28%	14%	29%	14%	24%	18%	5%	18%	23%	18%	14%	15%
Oneens	56%	29%	47%	77%	45%	75%	65%	67%	89%	61%	57%	69%	77%	71%
Weet niet	6%	8%	8%	4%	5%	4%	4%	7%	3%	14%	6%	5%	6%	9%

Tabel 5.3 'Ik heb er vertrouwen in dat de politiek een opener politieke bestuurscultuur realiseert.' Naar huidige partijvoorkeur.

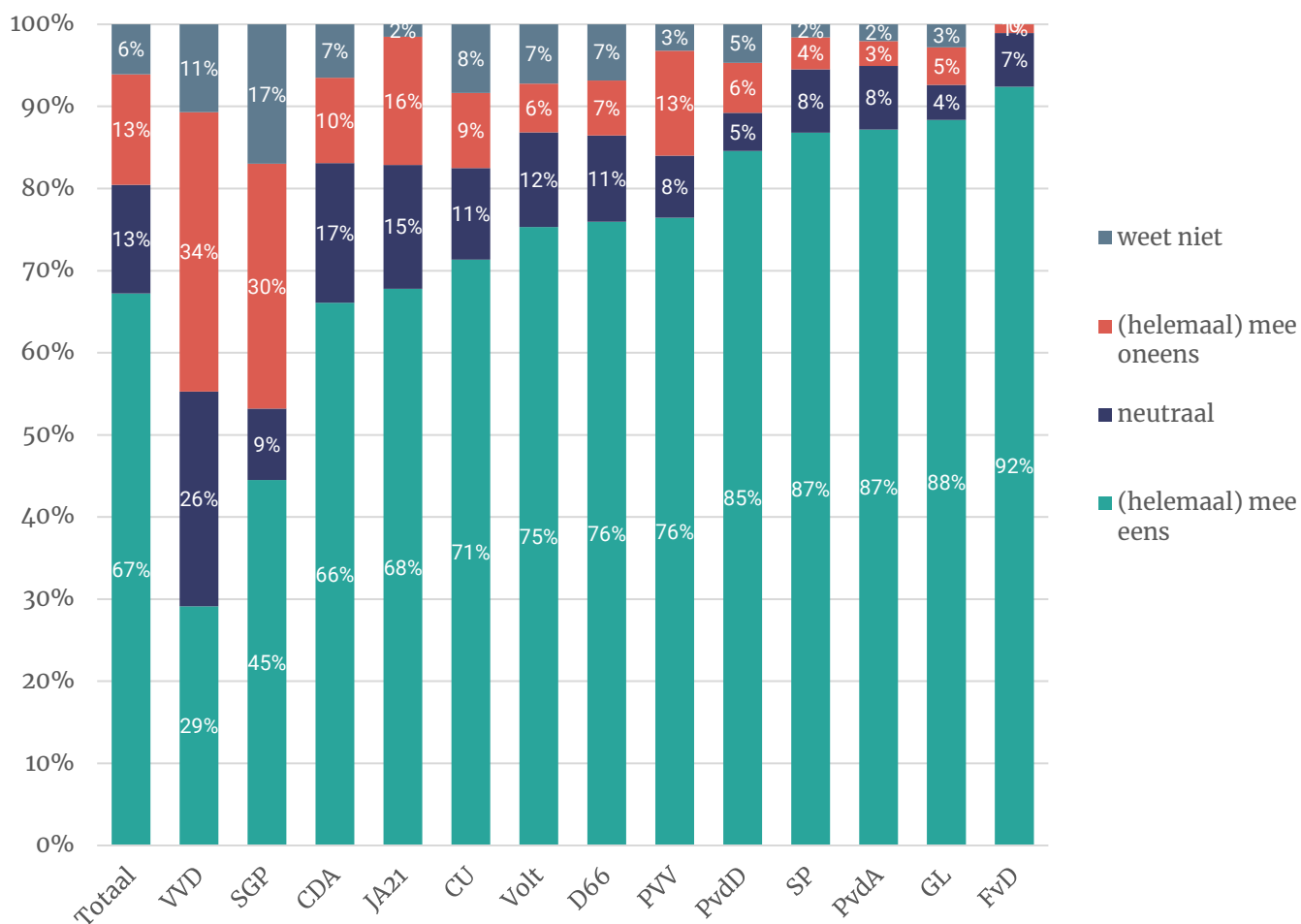
	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD	PvdD	CU	Volt	JA21	SGP	BBB
Eens	14%	34%	27%	2%	33%	5%	10%	4%		4%	22%	8%	5%	3%	2%
Neutraal	21%	38%	31%	9%	35%	9%	20%	14%	3%	12%	29%	10%	10%	15%	10%
Oneens	61%	23%	39%	86%	28%	84%	66%	79%	97%	76%	45%	78%	83%	79%	88%
Weet niet	5%	6%	3%	3%	5%	2%	3%	3%		8%	3%	4%	2%	3%	

5.4 Twee derde: Rutte IV moet laatste kabinet met Rutte als premier zijn

Van alle kiezers is twee derde het eens met de stelling: Dit moet het laatste kabinet zijn met Mark Rutte als premier. Alleen kiezers die in maart 2021 op de SGP of VVD stemden zijn het *niet* in meerderheid met de stelling eens. Maar ook onder kiezers die in maart op de VVD stemden is een groot aandeel, 29 procent, het eens met de stelling.

Figuur 5.2 - In hoeverre bent u het eens of oneens met de volgende stelling: 'Dit moet het laatste kabinet zijn met Mark Rutte als premier.' Naar stemgedrag bij Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021.

6 Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 7 tot maandagochtend 10 januari.
In totaal werkten 2.787 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek.

Het grootste deel van de steekproef (n=2.539) is afkomstig het I&O Research Panel, 248 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratie-achtergrond. In totaal werkten 265 Nederlanders met een niet-westerse migratie-achtergrond mee aan het onderzoek (gewogen: 293).

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl